

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazeta are de 2 ori: Joi și Duminică, F. G. a. c. de concediu săptămânal. — Prețulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/2 anu 5 fl. v. a. Treci estare 12 fl. v. a. pe unu anu s'au 2 1/2 galbini mon. saxonă.

Anul XXXVIII.

Se prezenta la postele a. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Treci a timbrala a 30 cr. de fiecare po-blicare.

Nr. 71.

Braslovu 21/9 Octobru

1875.

Excellentia Sa printrile archi-episcopu si metropolitu

MIRONU ROMANULU,

dupa preanala denumire de Consiliariu Intimo, a depusu in 29 Septembrie a. c. respectivul jarament in maneale Maestatii Sale imperatului si regelui, Fia, ca acesta distinctiune de incredere se-i inles-nescă cale d'a reprezenta starea precaria a poporului seu la pragurile maestatiche!

Braslovu, 20 Octobru st. n. 1875.

Vechiulu proverbiu, ca de unde nu e focu, nu p'ote se lasa fuma, pare a primii in dilele cele mai de aproape o noua si eclatanta constatare. In momente actuale nu scimu cu ce am incepe mai bine revista, ce vrem s'o facemu, decat cu noua inregistrare a unei vechie scrii. Abia au trecut catora septemane, de candu diseram, ca indata dupa inchirarea sesiunii delegatiunilor, in sinulu maestaticu ungurescu se voru intempra ore-cari nesperate schimburi, baronulu Wenkheim, care in forma a fosta pana acum capulu cabinetului actualu, va demisiona, si in loculu lui va ajunge d-lu Colomanu Tizza, care de prezinte este ministru alu afacerilor interne si totu-odata primu-ministru in fapta. P'ote ca precandu scriemu aceste randuri, schimbarea acesta va fi dej'a fapta complinita, caci scriile din urma sosite dela Pest'a o spunu verde pe facia, ca baronulu Wenkheim -si va ocupa erasi loculu seu de mai inainte ca ministru langa perso'na Domnitorului, era in loculu lui va urma d-lu Tizza, suflandu cabinetulu actualu. Ba inca se mai p'ote intempra si aceea, ca intregu cabinetulu se demisionizeze si Tizza se fia inascarinatu cu noua lui formare, inse de sine se intelege, ca cei mai multi seu chiaru toti actualii ministri voru fi primiti in noulu cabinetu. — Preste catora zile vomu polu sei totu.

Delegatiunile si-au inchiatu sesiunea sambeta in 16 Octobru. Diferintiile ce sa escasera intre ambele delegatiuni, si despre cari amu vorbitu in nr. trecut, s'au complinat fora a se mai face votare comuna. In fine chiaru numai pentru unu singuru postu preliminaru cu 83,395 fl. pentru spitariile militari din Transilvania' era se se face votarea comuna. Aceta suma de bani a platiu' erariulu ungurescu pentru localitate inchiriate si folosite anii trecutii ca spitariu militari si precum in anii precedentii, asa si acum delegatiunea un-guresca cerb, ca acesti bani se se primisca in bu-getulu ministrului de rebelu, ca sei plieduca inapoi erariulu ungurescu, inse delegatii nemtu au refuzatu primirea acetei sume in bogetu, si precum in anii precedentii, asa si anulul acetai cestiunea a ramas a se rezolve la anulul venitoru seu mai bine la calendele grecesci. — Afara de venitulul Yamala, care face vr'o 12 millioane, bogetulu afacerilor comune se urca la 103 millioane, dintre cari vr'o 32 1/2 millioane cadu pe spatele Ungariei. Facia de bogetulu anulul caritate s'a mai sporitu bogetulu anulul viitoru cu vr'o 3 1/2 millioane, der se simu bine intelesei, ca aici vorbitu numai de sporirea ce atinge rubricu Ungariei.

Diarulu „Elienor“ din Pest'a, vorbindu despre delegatiuni si insemnetatele loro, dice intre altele: „Unu membru alu delegatiunii a facutu observarea,

ca adi mane va fi forte dificulu a mai capeta mem-bri pentru delegatiune. Multi suntu de parere, ca idealulu ministrului de rebelu este regimulu fora de parlamentu si fora delegatiuni, cu tote ca pre-cum se vede din scoetelle finali ale anilor trecutii, lui i p'esa presu cociu de conclasele delegatiunii. Noi n'amu fostu nici-odata adoratori neconditionati al institutiunii delegatiunilor, ca se dorima sustinere loro pentru veeli vecilor, inse pana candu a-acesta institutiune va existe ca lege, trebeu respecta-ta ca atare.“

Trecundu la cele estere, notificamu pe scurtu, ca rescoti'a din provinciile turcesci este loca departe de a se potoli. Capii insurectiunii se ingrijescu de cele necesarie prestu ierna. Betranulu Garibaldi a adresatu insurgentilor o scrisore de incorigare, unde dice intre altele, ca se nu asculte de diploma-tia, de aceta baba fora anima, care ambla sei in-siele, ci se se lupte pana la o pictura de sange, spre a alungu per turci in Asi'a la Brass'a, ca-ci este destul catu a massacrata, nimicu si jafatu in Orientalu Europei. Betranulu republicanu pro-voce la arme pe toti fili mantiloru negri, ai Er-zegovinei, Bosniei, Serbiei, Thessaliei, Macedoniei, si Epirulu, Greciei, Bulgariei si Chioru si pre fili Romaniei.

Bucuresci 7 Octobru *). (Informatiuni private). Sciu, ca diariile austro-ungurene v'an facutu se ve stielasca ochii de multimea scriilor contradictoare, cu care ve indopa din tierile Turciei europene si anume din Bosni'a si Hertegovina', era alaturu din Serbi'a si Muntenegru, iei-coles din Romani'a si Bulgari'a; totma inse aceta acti-tudine a diariistilor austro-unguresci si asume co-losalele minciuni si falsificari de adevera, pe care le comitu acela diaru inaintu, cu scopu precu-gatatu, me facra ca din acestu punctu, in care me anu, se studiedu situatiunea de facia mai de aproape, tragundu informatiuni dela locuri in totu respectulu autentice cu statu mai veroscu, cu catu amu vedutu, ca se afla chiaru si intre romani de acela, cari adesa suntu apliciti a crede fabeleloru din „N. fr. Presse“, „Lloyd“, „Naplo“ si multime al-tale de caracterulu acestora, pe care inalte cu trei ani -lu descriesse „Reform“ alu comitulu M. Lonyai ca pe celu mai coruptu si nerusnatu in tota Euro-pa.

De patru luni dorodia bellulu civile in Bos-ni'a si Hertegovina' si totu de patru luni diariile austro-unguresci -ti impiedia urechile cu minciu-n'a repetita in fima de variatiuni, ca revolutiunea slaviloru este sfarmata, sugrumata; si cu tote a-cesta ea face progresse si ajunge a fi totu mai in-tensiva. De trei luni gubernulu turcescu impinge merou trupe in acelea provinci revolute, fara ca in rezultate se face unu siguru passu inainte. Totu de trei luni diplomatia europaea se face luntre si puncte, pentru ca se se p'ota acapara de caus'a in-surgentiloru si de totu venitorulu loro; ea se umile-sce la atata, catu -si tramite pe consuli ca re-presentanti si sei spre a tractu cu comandantii slaviloru si — de se p'ote, si -in-sielu. Ei, bine ecou nu se p'ote, si diariile austro-unguresci, atatu cele comperate de turcii tsaiti impregiuru, catu si cele care stau in sold'a turciloru botezati, der' nicei-

odata crestinati, yoma facare de mania, cumu de aceli „barbati“ nu aldraga se sarute manile consuli-loru si ale catoruva pasi turcesci, cari suntu nemti renegati de pe la Magdeburg, Vratsiavl'i, Berlinu, Buda-pest'a, Vien'a etc., totu omeni unulu ca unulu, cari eri s'au batutu in armat'a lui Michailu Ar-changelu, era astadi se afla in linile lui Belzebub. Intr'aceia insurgenti' si ajunsera unulu din scopu-riile principali, ca-ci aceta dupa scriile mai nove, inse sigur, thesaurulu Turciei fuch unu falimentu din cele mai scandalose, prin care capitalistii mari si mici ai Europei celei inchinate lui Mamou voru avea perderi enorme *).

Insurgentii slavi avea mare trebuinta de acea catastrofa finantiala. Nu ca d'ora falimentulu de statu ar' fi consecinta imediata a insurectiunii din anulul aceta; elu inse fusese preparatu de multu, chiaru prin tieriute, de si passiva, inse totu-denna americanizatiua, a poporiloru cristiane subjugate, prin repetitele revolte partiale, candu bosniace, candu bulgaresci, era prin revolutiunea de acumu accelera-ta. Chiaru dupa Machiavelli, este unu din maximele de statu ale tiraniei, de a tieru pe poporale subjugate nu numai in saracis spiritualu, ci si ma-terialu, cu alte curente, a le rapl ori-ce midiu'oce prin care s'ar' potle emancipati vreedata. Osmaniloru le era cunoscuta aceta maxima multu inalte de Machiavelli; si o avea din traditiune dela tiraniiu loru din Asi'a. De aici vine, ca de ex. in Turciei si in Persi'a nici unu comerciantu nu era siguru de avere si nici de vieti'a sa. Inca si pana in a. 1848 astrapiu Persiei chiamu pe comerciantii crestini unulu cate unulu la sine si le dicea: Ghiauru (Necreditiosuile): seu -tiu' remane capulu colea pe botacu, seu imi aduci indata toti banii cati ai castigatu pana aclea. Bietulu comerciantu venea cu pungile. „Numera' Ghiauru.“ Dupa ce'l numeru, astrapulu lui din ei „pe sam'a statu-lui“ cate pungii afla elu cu cale, era restulu -lu da dicundu: Cu aceta se-ti porti comerciuul mai de-par-te, pana in altu anu se tempulu aceta.

Insurgentii slavi int'orsera rol'a dicundu: „La noi nu p'ote fi vorba de libertate, pana nu voru saraci tierii nostri.“ Acestu expediente trebeu se si-lu a insurgentiu cu statu mai veroscu de re-gula, ca-ci in adeveru, in Turciei europaea nici pana in diu'a de astadi mai nici unu crestianu nu este siguru de avere sa. Nu volescu se imputu acestu reru complita numai rasei carutu turcesci si gubernulu din Constantinopole; aristocratia greca si slava turcita, renegata, este mai rea decat tur-cii din Constantinopole; ea este acea hidra, dela care suferu atatu de greu poporale slave si macedo-romane in Turciei. In provinciile turcesci bei si aga-lli si mai toti carturarii loro reprezenta pe statu, buna-ora ca nobilii si carturarii in staturile europene feudalistice, ca de ex. in Transilvani'a, Ungari'e etc. Candu au disu conducatoriil slaviloru: se impingemu pe statu in abissulu saraciei, ei an intielesu nu numai thesaurulu, finantiele statulu turcescu, ci si pe reprezentantiil lui.

Ei, bine, d'ora avutu slavii din Turciei atata educatiune politica, in catu se ajunga la scopulu aceta? Au avutu vede bine. Ecce secretulu, pe care diplomatia europaea nu l'a cunoscutu, ecce si

*) De candu s'a scrisu aceta corespondenta, acelu falimentu hidrosu este cunoscutu lumei in tote detaliurile sale. Red.

causă, pentru care diariile austro-ungare scriu ca despre neauddu despre popoarele creștine din Turcia, era anume cele sustinute de turcii botezati locuitorii în Viena și în Buda-pestă creștina și pōta mai credu, ca în cele din urma slavii din Turcia vor alerga la ei și le voru cadă în genunchi, că se le cōra protejione, ajutoru, una jucu pentru altulu. Acēsta atitudine dōmna și surprindetōria se explica nu numai din ajutorulu modestu datu loru de serbii din Serbi'a liberă și de monte-negrini; ei mai vertosu din acea impregiurare esențiale, ca slavii, fara a conspira catu de puclnu, fara a bate tobele în lumașu mare, au facutu și au facutu. Sontu mai bine de treidreie de ani, de candu bulgarii și bosnacii feceră fruntă ascăș în patri' loru se arata în frac'i lomei că nice saracotici, ēra pe sub mana stringu banu la banu, totu-odată -si tramitu din fili loru cu șutele la șēdele din Belgrad, Carlovitzi, Prag's, St. Petropole, ēra pe alții la Viena, Parisu, Brussela etc. etc. spre a se imparti la diverse specialitāti. Multime din ei servescu în armat'a Serbiei și în a Rusiei, unde înaintēdă pana la ranguri de generali. Si apoi totați diplomati și diarietici austro-ungurescu se mira, de unde au slavii comandanti, cari se mēsură cu pași turcesci și de unde carturarii, carii scriu proclamatiuni, care ar face oare-oricuru barbatu de statu din Austria. Este orbu umilitōria aceea ce vedēmu în punctulu acēsta la austro-ungurini, candu ei vorbescu despre slavii că despre unu poporu de nauci și de tonci. Ei vedu pe fiacare di, ce barbati mari de nationalitate slava și au estu în tōte tempurile chiaru sub dinasti'a Habsburgica, ei cōnoscu nume slava gloriose cā Zrinji, cā Battyani, cā Zichy, Gaastanovic, Radetzky, Jelacich, Collich, Marolechich, Rodich etc. etc. și nu credu, ca din fratii loru de preste fruntērie se pōta est odinōria totu asemenea barbati. Au Omēru pasia și alți multi pasii nu au fostu slavii curati, de si turcii?

Slavii din Turcia mai potu se cadu și astadā, de siguru inose trantitii numai de diplomatia, dēra emanciparea loru successiva este mai multu cā secura, din causă, ca pe langa zelulu pentru sciintie și civilizatiune europēa, spiritulu militaru inose se dōvolta pe fiacare di în proporții fōrte intinse, ēra literatii și publicitistii loru lucră cu neastemporu pentru latinea cōnosciitorulu istorice și mai vertosu pentru gloriōficarea fapteloru heroice din trecut. Austriaci și ungurēni n'au cuvēntu se-si bata jocu, precum facu pe fiacare di, de virtutea militară a popōlorulu creștine din Turcia, nisi se mișta precum miștise „Hon“ (diariulu lui Tiaz) în 23 Sept. a. c., cā de ex. officii romani -si dau dimisiōne candu se aude cā voru avea a se bate cu turcii, candu lumașu scia, cā în s. 1866 turcii s'au bucuratu, ca nu au trebuitu se se bata cu romanii.

Dela Societatea „Transilvania“.

Sontem invitatii dela comitetulu seu cā se notificam, ca cele cinci borse (stipendia) despre care fusese vorb'a în adunarea trecută, nu au devenitu vacante în anul c. 1875, ci voru deveni cetera din acelea numai în sem. II din s. 1876, prin urmatoru studēntii cāți au concorsu pentru acele în anul acēsta, au fostu indusi în erroru prin cine scie cā seire puclnu exacta; se abia inose pacienția pana la publicarea de concorsu formale în anul vitōriu. Bucuresci, 15/27 Sept. 1875.

† PETRU POENARIU

Venerabilulu antulu ordioriu alu inventiamēntulu publicu în Romania, dups o viață incungurată de stim'a și recuosciōntia publică pentru faptele sale, a încetatu din viață în 2 Octobru 1875 în etate de 75 ani. Fia-i tieren'a usioră, cā memori'a ei va fi eternall!

În mōrmentarea reparașutulu o dēscrie „Press'a“ publicandū și necrologulu pronunțiatu de d. A. Trebanu Laurianu seiu:

„Inca înainte de 2 ore, elevii de prin diferite școli primare, gimnasia și licee venisera, cu drapelu în capu, la locuinț'a reparașutulu din strad' Colțelii. Strad' fiindu inose pres' strimta, școlarii se formara în colōne pe bulevardu.“

Dōne choruri si music'a militară inosiau asemenea cortegiulu, care la 2 1/2 ore porni spre cimitirulu Sierbanu-Voda.

Pe treptele Universitatii d. I. Zalomitu pronunțau un micu discursu, de unde apoi cortegiulu porni înainte.

Pe carulu mortuaru mai multe corōne se adău depuse: un'a din partea studēntulu Universitatii pe care se adău urmatōrele inscripțione cu litera mari poleite: Lui Petru Poenariu, junimeu universitatulu recuoscatōria. O alta corōnă portă pe panglicile inscripțione „Omagiu“ din partea seminarulu centrale, și altele.

Corōnelu carulu funeburu erașu tinentu de dōni A. Treb. Laurianu, G. Sion, Dr. Davila, P. S. Aurelianu, C. Treoteanu și A. Marinu.

Integu corpulu professorulu de tōte gradele adărtori în Bucuresci a condusu pe diosu pana la cimitirulu pe acēla, care statu de multu contribuisē la luminașu și desțeparea atōru generaționi. Se observă îndatā dups carulu funeburu reprezentantii diariarulu fara deosebire de naștie, d. procuroru generalu alu curții de casat' Vișeuu și mai multi alți înalți funcționarii și cōncetaliini din capitala inosiau acēstu cortegiu.

Eră imponentu acēstu cortegiu la care luă parte peste 3000 de școlari din capitala, împreună cu profesorii lor, precum și toti aceia, cari cōnosuseră pe înștrulu repositu, cari -i datorau recuosciōntia pentru instrucțione, care le-a dat-o, și cari mergeau se-și dea ultimule omagii, ultim'a imbraciōnare a recelul seu cadavru.

În totu percurșulu dela locuinț'a pana la cimitirulu, chorurile intonară cantările sante obicnutele la morți. Betrari venerabili, în adunci betranție, au condusu și ei pe diosu pana la cimitirulu pe repositulu Petrache Poenariu, alu caroru colegu de catedră fusese; d. Boliacu inosiau asemenea pe diosu cortegiulu.

Dups cetera ragioniiloru funeburu la cimitirulu, mai multe discursuri se pronunțara. Celu d'ainteu fusese alu d-lui Laurianu, pe care -lu publicamū mai diosu, și pe care abia -lu potu cetti de emōiōne. Dups acēsta, d. Sion schiță biografi'a repositulu, aratandū meritele sale și serviciile cā a adōsu patriei romane, dela începutulu carierei sale pana la morți. În fine d. Dr. Davila rosti și d-s'a unu discursu din partea d-lui Massianu, aducundū omagie repositulu și îndemnandū junimeu studiosă cā se -lu abia de modelu și de stimulentu și se -lu imiteze.

Dups ce rugi și discursuri se finira, corpulu lui Petrache Poenariu fu condusu la mōrmentu. Se și inserase candu ceremonii se sfēsi.

Necrologulu pronunțiatu de d. A. Treb. Laurianu va urmā în nr. ven.

SOCIETATEA ACADEMICA ROMANA. REPORTULU

Secretariulu generalu asupra lucrāriloru Societatii acadēmie romane în sesiōne anulii 1875.

Cā și la finalulu sesiōnilorulu din anii precedēti, se ne pusem și la finalulu sesiōnei de estu timpu înaintea mintiloru nōstre una catu de scurtu, d'er' copriodietoriu cōspectu de lucrāriile facute seū proclamate de Societatea acadēmie în decursulu acēstei scurte, dēra fecundă în faptele sesiōne ce închiamu astadi.

Întru tacerăa celorlu patru parēti departat' de distractiōnile unu publicu strisus în giurul nostru vomu potu mai bine se ne damu cōștinu de cele facute între acēlasi parēti în cursulu sesiōnei, asiā în catu se capatamū fiacare diu noi convicțiōne delpina și cōnsolidōne, cā ne amu împlinita dōria și asiā se ne animamū a procede si pre vitōrii în acēlasi cale intielēptă și progresivă.

Opera fundamentalu, la care Societatea consacra cele mai mari poteri ale sale, fu și astu timpu esențialele ulterioară a Dictionariulu limbii romane. Prin matoru masore combinate pentru acēta lucrare avemō ferme speranție cā, în cursulu acēstui anu, proiectulu Dictionariulu limbii romane împreună cu Glosariulu va est în tōtulu seua la lumina de sub prel.

Unu însemnatu numeru de dile ale sesiōnei și consacrà la examinare scrupulosă a celorlu cinci probe de traducțiōne din autori clasici antici și a nume din Tito Liviu și Plutarchu. Resultatulu acēstui esamēnu nefindū satisfactoriu, Societatea dēcise s' se republice din nou concorsulu pentru acēlasi autori.

Din impregiurari neprevedute remasera netipate în cursulu anulii încetatu traducțiōnile facute din opurile istorice ale principel. Demetriu Cantemiru, opuri intitulate Descripțiōne Moldovei și Istori'a Imperiulu Ottomannu. Societatea acadēmie romana, în marea sa dorinț'a de a oferi publiculu romanu acēste opere importante pentru istoria natională, dēcise cā chiaru în cursulu acēstei sesiōni unulu din membril sei, onor. G. Baritiu, se scōtia de sub prel.: Descripțiōne Moldaviei, remandū cā tiparire a cinci-predicele cōde din Istori'a Imperiulu Ottomannu se se facă în cursulu anulii urmatoru. Cestiōne istorice de importantă vitale, ce inose se pusesse la concorsu cu termenul pentru acēta sesiōne, cestiōne despre afairă și petrecōre romaniloru în țierile romane din vechi'a Dacia dela colonizare și pana dups finalulu secululu XIII, inose remase fara nice unu rēspunsu din parții concurentiloru. Societatea acadēmie romana, cu tōta strimțorarea de medii pecuniaru pentru acēstu importantu ramu alu campulu activitatii sale, totuși cantu a ameliōră, pre catu se potu, condițiōnile acēstei însemnate lucrari, decidēndu se se publice din nou concorsu cu termenul mai lungu de patru ani adica: pana la 1879.

Asiā se facu și cu concorsulu asupra cestiōnilorulu din domeniulu sciintiloru naturale; de si Societatea se simte inose în si mai mare strimțorē de medii materiale, factu inose cā se putu a ameliōră condițiōnile, punēndu unu non termenul de trei ani, pana la 1878 si șuinda premlina: la:

Pentru Chart'a Geologia lei 5000.

Pentru studiulu geologicu — 3000.

Pentru apele minerali — 2000.

Pe langa acele importante lucrari, reclamarea de necesariu atentiōne și activitate Societatii, din care cautu se ne argumintu a atinge cate-va în puține cuvinte acōmu: cercetarea și lamurire compturiloru anulii încetatu, dezbateră, campania și votarea bugetulu anulii vitōriu, cercetarea factu și opiniōne emisa asupra termologiile sciintifice din însemnate scriere a onorabilulu colegu A. Fetu despre o parte a istorii naturale; lecturā plina de interese a mai multor scene din tragedi'a marelui Corneille ce portā titulu de Horatiu, tradoss cu multa elegantiā de onorabilulu nostru colegu G. Sion; lecturā plina de inviatimēntu a unei disertatiōni asupra violentei presune factu romaniloru din Dacia' superioară pentru conversiōne la calvinism, disertatiōne lucrata cu multa acuratētia de onorabilulu nostru colegu G. Baritiu; procurare și alegere de noi membri onorari, între care numera doctii: R. Lepsius, Max Muller, Grant Duff, Ad. Tobler, între care mai cu seama onorabilulu generalu G. Adrian, care cā în anii precedēti, și în acēsta a inavutitu bibliotec' Societatii cu unu mare numeru de carti importante, donate cu mare generositate, trecundū cum s'a disu, peste multe alte de diferite natiri.

Asiā d'er' faptele din acēsta sesiōne, cā si din cele precedēte, ne sponu, cā potēmu avea satisficțiōne dōriei împlinite.

În matoru strimțorare de medii pecuniaru, de care amu facutu mai sus de multe ori mențione și asupra carei amu atrasm atentiōne tōturi și în tōte sesiōnile precedēte, ce potu și pōte face mai multu Societatea acadēmie romana? Cum se scōtia din langădrea în care vegetă din asemenea lipsu mai vertosu dōce din cele mai importante secțiōni ale ei, secțiōnile de istori'a archeologica și de sciintiele naturale? Pōte Societatea în acēsta stare de pans acōmu, pōte face celu puclnu unu începutu de multu constatăriōre încercare a a resumă istori'a și

aruturile naturale a terei romanilor? Sciintii si prin urmare putinta asupra propriei noastre terei nu se poate-o da de catu noi lasine prin laborioze si nevastose sacrificii din partea tura.

Pe altarul tinerilor romanilor tiens Societates aprinsa abia cu mare dificultate focul si lumina sciintiei nationale; la acestu altar si-a facutu si-si face si de asta data sacra datorie de a provoca si invita tota scultia romana spre a vivifica focul si lumina sciintiei proprie romane.

Societates academica a speratu si continua a spera cu firmitate nestramutata in spiriul vi alu natiunii: Semnele au fostu de bunu auguru, ca se citamun singuru exemplul, alu mareli si generalului barbata, si cum pierde amu planul si plangetu in sinulu acestei Societati, generalu Constantinu Harescu Nasturelu, a cui memoria se fa eterna si exemplulu de imitatu la toti romanii bine cagatiori.

„Curierulu de Iasi in doliu aduce aceste:

Iasi, 1 Octobra 1875.

Astazi a avut locu in urbea noastra serbarea funebra in memoria nemuritorului Voevodu Grigorie Ghic'a, ceiu de tureci la 1 Octobra 1777, pentru impotrivirea sa a pusu la rapirea Bucovinei. Serbarea a fostu prea mareta si pre impozanta, si timpulu de care dispunemu prea scurtu pentru a pota da lectorilor nostru o dare de seama detaliata, ne vom margini der' a face numai o schitiare, care inse va fi catu se pote de exacta.

Acosta serbare avea innoitulu scopu, de a glorifica pe unu Domnitoru patriotic, de a protesta contra jubileului din Cernauti.

La orele 9^{1/2} Inaltu Prea Sfantulu metropolitu alu Moldovei si Sucevei, asistatu de inaltulu clericu, a inceputu servitiul santei liturgii, caruia a urmatu imediatu a Panahida pentru pomnirea Voevodulu martiru. La acestu servitiu era facia doliu Leonu Negruzzi prefectulu judetulu Iasi si Iorgu Latescu prefectulu acestui orasu, ca reprezentanti ai guvernului, D. Nicu Gane, primariulu urbei noastre, inconjuratu de primarii mai a tuturor celorlalte orasii principale din tiera, fia in persoana fia prin delegati, reprezentanti partitulu nationalu liberalu din mai multe orasii, delegatii romanilor din Bucovina, autoritatile, scolele si unu publicu forte numerosu.

La orele 12 cortegiulu a plecatu in sunetulu clopoteloru, din curtea metropoliiei, in ordinulu urmatoriu:

Genardarii calari si pedestri;

Scoala de arte, scoala de meserii si scoala preparandila Vasiliu Lupu cu stindardele lor;

Clerulu;

Redactiunea diariulu nostru cu toti locrotorii acestui tipografu purtandu un stindardu negru peste totu cu inscriptia „Curierulu” in litere de argintu;

Pomenile;

Musica rortiloru si musica regimentulu alu V-lea;

Primariulu urbei noastre si primariulu capitalei purtandu o corona cu inscriptia: „Urbea Bucuresc.”

Primariulu urbei Focsiani si primariulu urbei Romanu purtandu o alta corona cu inscriptia: „Martiruul Gr. Ghic'a V. V. Diariulu Romanu.”

Corona studentiloru Universitatii;

D. Dimitrie Petrino purtandu o corona din partea Bucovinei;

Apoi corona din partea partidulu nationalu liberalu;

Si in fine numerose alte corone si buchele purtate de diferiti primarii si delegati a diferiteloru judetie;

Stindardulu Reuniunii familioru romane, stindardulu Clubulu Liberalu, cinei stindarde ale Universitatii reprezentandu universitate cu facultatile ei, stindardulu Liceulu nationalu;

Universitatii si celelalte scoli;

In fine publiculu, care se compunea din mai multe mii de persoane, de ambe sexe, toti in doliu si cu capetele descoperite;

Cortegiulu traversandu strad' mare, strad' Bancu, strad' Primariei, se indorse drasi in strad' Mare, o traversa pana in strad' S-t'a Vinerei, apoi pe acest' si strad' Halei si Ghic'a-Voda si se opru la monumentulu ridicatu de consiliulu comunulu al

laturilor pe piata' Bellica, in locul unde Domnitorulu martiru a fostu decapitatu.

In totu decursulu cortegiulu musicale au innotatu neintrupeu imnuri funebre.

De asupra monumentulu, care are forma' unui sarcofagu de marmura de Barara purtandu armele lui Grigorie Ghic'a Voda si care este asediatu pe toate, era pusu unu baldahinu de catifea neagra brodatu cu argintu si ornatu cu ghilindane de inaltitate; de giuru impregiurulu momentulu era o gradina improvizata si sperata de unu grigiliu de feru. In giurul grigiliulu o estrada pe a caria balustrade se inalta in fa-care coltu cate unu steagu si la fa-care intrare cate unu arcu de doliu.

Dupa sosirea cortegiulu alu s'a facutu mai intaiu scutirea petrei monumentale de catre Inaltulu P. S. metropolitu, asistatu de catre clerulu localu; apoi au urmatu discursurile inopenduse cu acele ala d-lui primariu urbei Iasi, care a detaliat istoriulu actualu infamnu sererita la 1777 si care a produsu o viua impresiune asupra auditoriulu.

D-lui Gane a urmatu imediatu bunulu patrioticu romanu din Bucovina D. Dimitrie Petrino, care indata ce a alstatu despre jubileulu ce se pregatea in Cernauti s'a lapedatu de protectiunea austriaca si fara a considera drepturile ce dobandise acolo, s'a expatriatu, stabilindu-se in Iasi, si oferindu servicie sale Romaniei. Prin discursulu sau, d. Petrino a depinsu cu cele mai viue coloru trist' stare in care se afla fratii nostri de sub jugulu austriacu. Ascultandu-i, auditoriulu credea a avea inaintu-i intraga' Bucovina jaleadu repersu ei din aninim' Moldovei si consolandu-se cu sperantia . . .

In fine, der' fiindu forte inaintata si timpulu nefavorabilu, D. N. Ionescu, in numele tuturor delegatorilor de prin judetie, cari voiau a lua cuvintulu, rosti unu discursu elocintu, aratandu intai aletele adeveratulu scopu alu infiintari Universitatii de Cernauti si comparandu asti numele progresse introduse de Austria in Bucovina in timpul de unu seculu cu adeveratele progresse ce au facutu romanii din Romania libera in timpul de 15 ani, cu totu, ca au fostu bantuiti de atate invasiuni straine.

Dupa terminarea discursuriloru, cortegiulu in sunetulu musicale a mersu la Palatul municipalu unde a depusa spre pastrare atate coronele catu si stindardele facute spre amintirea acestor serbari, si anume a Reuniunii familioru romane, a Clubulu nationalu si a Liceulu statialu.

Totu orasiulu era in doliu; pe mai multe case precum si pe localulu comunu falisau stindarde negre; autoritatile si-au suspendatu licerile pentru timpulu serbari; scolele, stabilimentulu nostru tipograficu precum si tote magasiile au fostu inchise.

In scurtu, serbarea a corespunsu in totulu scopulu maretu purtatu care s'a facutu, si insusi natura' pareca, ca jò parte la doliulu generalu; noiri, de care cerulu era acoperitu, treceau de asupra cortegiulu venindu dela resaritu si indreptandu-se spre apusu, ca si candu ar' fi ducandu lacrimile nostre se la verse asupra Bucovinei.

Ser'a, Primari' urbei noastre a datu unu banchetu la „Obelulu Romanu” la care au lstatu parte atatu d-nii delegati de prin judetie catu si mai multu dintre constatiunii nostri. Aici s'au ridicatu mai multe toaste ocasionale, din care cele antaiu ala d-lui primariu Nicu Gane pentru Mariile Lor.

In n-riile viitoare vom publica discursurile tiene cumu si diferiile poezii distribuite cu acesta ocazie si pe care spaciulu nu ne-a permis a le insera in nr. de adu.

Uitam' a areta, ca d. primariu a terminatu discursulu sau, declarandu, ca acesta serbare se va repeta in fa-care anu la 1 Octobra spre a areta aduculu nostru doliu pentru pierderea Bucovinei si spre a se intradacia din copii in copii simtiementulu de recunoscentia pentru fap'a patriotica a Ioi Gr. Alex. Ghic'a Voevodu.

Acosta declaratiune a fostu primita cu vii aprobarii.

Na potemu termina acesta scurta dare de seama fara a aduce multumirile nostre d-loru prefecti ai politiei in genere pentru bun' ordine ce au facutu a se tiendu in totu timpulu serbari, care s'a petrecutu in cea mai mare linicie.

De pre malulu Muresului in 12/10 1875.

Protocolu neofficiosu,

(leutu de subscrisiun in comuna' Scalda Geogului Iasi) in 24 Septembrie 1875 cu N. N. unu dintr fruntasii locuitoru ai numelei comune, precum urmeada:

Spune domneste, der' adeveratu si dreptu, ca locutu suntu intematele valetale locuitorulu de aici, ce jidani li au adusu la stare de certioria?

-Ti spunu, domneste, dreptu, si te voi ingrozii de strictiunea, care au facutu' ei asteleru de aici.

Vro 12 ani dapa inotarea revolutiunii toti astelii de aici, -si avemu moelle loro, adeca casele si gradinele din astu si pamenturile la campo, care li au avuta, candu s'au stersu iobagii. In acei vro 12 ani ei nu au vedutu din pamenturi, pentru ca atunci tiensau dreptulu de carcimuritu dela domni in satu asteli romanu de aici si este unu nguru din Geogiu sau din altu locu in arenda, si acelu nu au datu beutura neei la celu mai avuta satdu pe contu mai multu de cate 10 pana 12 fl. bani sel. Detoria asta nu se suies cu camele, cumu se suie acumu la carcimarii jidori o detoria de 5 fl. la cate 50 si 60 fl.

Carcimarii crestini nu primiau becutu in locu de bani pentru beutura, si omieni deca vedeu, ca nu mai capeta in creditu si bani nu avesu, se au mai retinea dela beutura si au mai beutu cumu numai in domineci si in zile de serbatori.

Inainte de astu cu 14 ani au adusu necesitatea scolarizari alu in satu nostru pe unu jidani cu numele Pirkas Aron, care la venire lui aici au avutu numai beutu si haine rupte pe elu. Nu sciu cumu au potatu elu, in starea lui de atunci, capeta in arenda dreptulu de carcimuritu dela domni in satulu nostru, der' l-au capetatu. Au lstatu apoi ca' dela Georgie Mica aici (in fruntea utiloru) in arenda, s'a datu de jidani botozulu cu numele Petr, s'a aretat la inceputu si a fostu si dapa acestu ferea caprimuritu (socialu) ba chiaru lingistoru cu omieni. Si-a adusu una femeia romana de gazdacie, pe care a instruit-o se se imprenesca cu muierile si cu fetele si pe elu se-lu laude ca este omu bunu, si ca deca nu au bani, elu da in asteptare, si in locu de bani primice si pentru beutura si pentru lumini etc. oice ce felu de becutu, pui sau oue etc.) si elu si a ajunsu scopulu.

Intr'unutaiu elu nu avea nici malain se mance, -lu ajutaru omieni ca de mila, der' curendu dapa ceea au inceputu si duce uneste mueri pui, altele oue, candu cu scirea, candu fara scirea barbatiloru, altele grau, cucurozu, mazere etc. cu pol'a mai antaiu pentru ceva maruntisiri fara pretu pe sem'a casei, dudu acea s'au slobozitu si ele la beutu de vinararu, si carau buchele din hambaru scose din giuru copiloru, fetele au inceputu a cara bucate fara scirea parentiloru pentru marantisiri, der' jidoru ceprindea totu.

Duol ani dapa acestu au mai venit o jidovicia, mureea Schachierulu dela Geogiu aici, ca carcimuritu si au lstatu una casa asemenea in medicuulu satulu in fruntea utiloru, care au facutu apoi si face si mai mari pastiri in satulu asta.

-Ti vom tienu demonele tote familiile de aici una cate una serate de jidoru amintitu si de jidovicia, der' se incepu mai antaiu cu unu jidoru din Geogiu, apoi me voru intorete cesti de aici.

Acumu suntu 4 ani, erau buchele scumpe, ferdela de cocorudiu de 2 fl. 40 cr. r. s. Simionu Blaga de aici au lstatu pe detoria dela jidoru din Geogiu 4 ferdele de cocorudiu, nu unu pretiulu cumu ambla atunci buchele, ci cu 3 fl. val. ferdel's, si cu camea 1^{1/2} ferdele de prune pe unu, ferdele jidovese de 30 oupe, sau deca nu s'ar' face prune catu se pota pusi camea' cu prune se pliesca in locu de prune fa-care ferdele cu cate 60 cr. r. s. Elu o fostu lstatu si 1 ferdele de grau cu 4 fl. val. prin urmare s'au indetoratu cu 16 fl. val.

In anulu venitoru buchele ni li-au batutu ghiati, der' prunelu nu s'au facutu, camelele s'au scotitu in capitalu. Prunelu nu s'au facutu neei in anii cestealaltu ba buchele de totu alabe.

Capitululu s'au inamutitu cu camele in totu anulu si in totu anulu s'au facutu contracte de detoria nou, acumu deloria s'a sutu la 60 fl. val. dapa 5 ferdele de bucate, care trebuie acumu platu.

*) O viclenia asta si apucatura de a storce siediendu si pipandu, averea tieraniloru muncitoru, subspandule totaliminte nerulu de viatia. Cor.

tite odată cu 60 fl. si camela pe anul este 90 ferdele de prune, si in toamnă asta ei va luă jidului casa si gradina, si elu va remaine calicu.

(V. a. u. r. m. a.)

Noutati diverse.

— In 18 Oct. imp. germ. Wilhelmu soaitu Milano se imbrăsoă cu Victuru Emanuel primitu fiindu serbatosea.

— (Oulesulu vinului.) In tota tier'a Ardealului si in Ungaria vinulu s'au facutu pr' destalu. In Ungaria in unele locuri de 2 si 3 ori mai manose decat in alti ani, der' si calitatea in unele locuri e mai buna, decat in anulu trecut. Dels Sebestiu si se scrie, ca fer'a (v'edra) de vinu nou e 60 crucieri si calitates buna. Porambulu dadea una recoita mandă neastepata, asemenea si grăulu.

— (Justitiia ungrăesca.) Tabla regia din Tergulu-Muresului ajunsese in zilele trecute a fi atascat in modulu celu mai vehementu din partea diariului „Pesti Naplă.” Dupa mai multe atacuri grave, presedintele acestor foru de justitie, vestitul baronu Apor se suflota la una respunsu de aparate, unde intre altelu fece poimiu tactică observatiune, ca de buna sama atacurile din „Naplo” provin s'au din necesu, ca scriitorulu a perdutu vre unu processu la tabla regia din Tergulu-Muresului, s'au din ratemarea unei ambitiuni personale.

— Numitulu diurnal respine ca indignatiune aceste suppositiuni si intre altelu accentuă cu tota potera competentă, ca justitiia in Transilvania si anume la forulu de a dou'a instantia, este cuprinsa de cea mai gigantică coruptiune. Dreptu dorədə scriitorulu face mentiune numai de coruptiunea ce a duratu mai multu ani a licidăres si strafomarea hartieloru urbariali, foră că forulu penalu se-si fi potulu validat potera si infinti'a sa legale. — Aceste sunt excerpte din foile maghiare, la cari nu adămu de lipsa se mai facemu vre unu comentariu. Atal'a inse totu mai potemu adage, ca la o judecatoriă din Ungaria, comitatulu Gómör, sosira in tempulu din urma nisece acte dela tabla regia, care cu tota ca nice nu rupsu sigilela, sub cari erau impachetate motivele sentintii aduse de forulu primu totasi aprobă sentintia forulu primu pre bazea motiveloru impachetate, cum se dice.

— In Rom'a s'a serbatu inca in 20 Septembrie a 5-a aniversaria a intrării Italianilor lui Victuru Emanuel in cetatea eterna si acostă cu decorari, flămure, musica si discursuri la por'a Pisu, din partea a 14 asociatiuni de lucratori cari impodobira cu cununi zidurile, pe care se adă inscriba numele celor 30 soldati Italiani, cari îndreptându tunurile petrunsera in cetate prin sparturi si cadusera mortii. Municipaliata inca a serbatu la capitoliu acestă di, impartindu medaliile comemorative pentru faptele de coragiu civic. Prentimes si calugrimese inse s'a dusu la vaticănu, unde pontificelu e adresă cuvintele, ca biserici'a se adă in ajun de a triumfă in tota partile si cu descobire in Italia.

— In Itali'a Superiōre se face pregăritu pentru primites imper. germanu Wilhelmu si se crede, ca visit'a va fi impresionat cu colindelegeri in cauza orientale si a episcopatalii rom. cath.

— In Germania episcopatulul rom. cath. cu tota persecutarea totu nu vre a se supune nobeloru legi si institutiuni ale statului germanu, cari restringe potestatea bisericească.

— In Asia din ce in ce se totu mai latitese Russi'a catra Asia centrala si in zilele trecute dupa victoria de demadă dela „Machram” lui si „chanatul Chobhand” deschiindu si drumu nou armatelor catra Asia centrala, unde inse s'au emulu si pre leulu britanicu, care are interese diametralu opuse la latirea margineloru russesei, si decandu au ocupatu Russia Chiva se nita cu ochi invidiosi la latirea ei.

— Consululu britanicu din China a dechiaratu in 30 Septembrie generalulu chinez, ca dăca nu va implini cererile Anglii priritōrie la porturi elu va parasu Pekingulu.

— Din Moskva se reportēda ca in 2 Octobree s'au serbatu parastasu solesu pentru insurgenti sudului caduti in lupta, la care au lăsta parte forte multi onoratori si publicisti, er' dupa parastasu se facu collecta forte animata pentru redu-

vele si orfanii alaviloru caduti in lupta, cea ce se facu chiaru si in Petropole si in forte multe locuri din Russia.

Societatea teologica Bteraria „Inocentiu-Clujiana” dela seminarulu archi-diocessanu din locu s'a constituita si pre anul scolasticu viitoru in urmatorulu modu: Presidinte Ioane P. Campeanu, alumnul sem. in a. IV.; P. Bucuru not. alu corespondentiloru, al. sem. in a. IV.; cassariu Filipu Docolnu, al. sem. in a. III.; controloru Nicolae Romănu, al. sem. in a. II.; bibliotecariu Leu Ciro's, al. sem. in a. II.; notariu alu si editiorulu Vasile Sinteu, al. sem. in a. I.

Tota cu acestă ocaziune adăcemu expresiunea nostra de recunoștință si onorabiloru Redactiuni dela „Transilvania”, „Trompetă Carpatilor”, „Revista Scientifica”, „Aperatoriulu Legali”, „Omborbiu Literaric” si „Perdăfulu”, cari avura mare bunavointa a ne tramite gratis cate un exemplariu din pretutiele foli, ce redege, si ne permitemu a le rogă că se binevoiesca a ne impartasi si de aici incolo cu acces salutariu favoru.

Din siedintia constitutoria a societății teologice „Inocentiu-Clujiană” ținuta in Blasiu la 12 Octombree 1875.

Ioane P. Campianu, presied. Societății.
Petru Bucuru, not. coresp.

Anunțiu literariu. A eslu de sub
Presă

Systemulu metricu. Manualu pentru invetiacei, de BASILIU PETRI.

Cu catu 1 Ianuaru 1876 se aproia mai tare, cu atatu cunoșcerea mesurorulu metricu derine o necesitate mai urgenta. Călea cea mai sigura si mai scurta, de a transmite cunoșcerea noveloru mesuri in poporu, dote foru indoiela prin școl'a populară; factorii cei mai chiamati in privință acest' s'au invetiatorii si invetiacei. Deja mai înainte Dlu autoru publică unu manualu relativu pentru invetiatorii, carele intempnă complacerea barbatiilor de specialitate; acumu Dlu autoru publica altu manualu mai usorulu pentru invetiacei, pentru ca cunoșcerea mesurorulu metricu cu atatu mai iute si mai siguru se se pota propagă intre poporu.

Manualulu e de 4 cole si diumetate tiparitu deșu si cuprinde urmatoriele capitule. I. Sistemulu decimale. II. Computulu cu numeri decimali. III. Sistemulu metricu. IV. Computulu cu numeri metrici. V. Transcomputari de totu felinlu, de unde se vede, ca manualulu tractēda din computu tote partile, cari se ceru neapăratu pentru invetiarea mesurorulu metricu si calcularea cu ele.

Intrebări si teme abundante insoțiescu capitulele singurate.

Manualulu se pote trage dela Dlu editoru Visarionu Romanu din Saibiu.

Unu exemplariu legatu in cartonu, cu spată de panza, costă numai 20 de cruceri. Dels 10 exemplariu se dau două rabatu.

Concursu.

Pentru ocuparea postulu de invetiatori la școl'a comunală gr. cath. din Magura in districtulu Nasaudului se deschide concursu pana in 30 Octobree 1875.

Emolumintele s'au:

Salarulu anualu 150 fl. v. a., curțiru liberu si 6 orgii de lemne; — Doritoriu de a ocupa acestu postu voru avé a-si asterne suplicelu lor cu documenteloru vore recerute la senatululu școlii confessionale gr. cath. in Magura.

Magura in 26 Septembrie 1875.

Din sied. senatulu școlii confes gr. cath.

Presiedintele:
Iacobu Siteritiu, Notar. siedintiei
parochu gr. cath. Gavrilu Rusti.

Concursu.

Devenindu postulu de invetiatoru la școl'a gr. cath. romanu din opidulu Siomcut'a-mare, in districtulu Chișoru, era-si vacantu, pentru ocuparea acestuiu se deschide concursu pana in 20-lea Noembrie a. c. n.

Emolumintele s'au: salariu anualu 400 fl. v. a., pentru curțiru 40 fl. v. a., pentru scriptoriu 15 fl. v. a., afara de aceste, de curva va voi a la lectiuni private la fetiile in scientie mai inalte si in limbe colle, pote contă si la alte venit.

Dela concurenta se pottesce:

1. Se fa absolvitu cursulu pedagogic;
2. Că se scia limb'a romană, care e limb'a propunerii, perfectu, afara de acestă cea maghiară s'au germană;
3. Că se propuna si invete fetiile si la lucrurile casnice manuale si casnice.

Doritorile de a concure au a-si adrestă suplicelu cu documentele recerute la Senatululu scolariu gr. cath. romanu din Siomcut'a-mare.

Siomcut'a-mare 15 Octobree 1875.

Dr. Ioane Colceriu,
pres. sen. scolariu.
Ieremia Ratin,
actuariu.

Nr. 1555—1875.

3—3

Publicatiune.

Drepturile intregi de carciamaritu si vamă tergiului, ale comunei Lupșii a mare din comitatulu Turdei — incepandu din prima Ianuaru 1876 pre 3 ani înainte — in 26 Octobree **an. cur.**, in fact'a localu si esarendă prin licitatiune.

Conditiunile de esarendă in ori-ce tempu se potu vede la acestă pretura. —

Trascau in 2 Octobree 1875.

Samsone Rătu,

Publicatiune.

Mos'i, pre care școl'a de agricultură a districtulu Brasioru a lăst' in arenda dela domnulu Petru Lange de Burgenkrön in stupini langa Brasioru in loculu numitu „Stofene” se va da din partea reprezentantii districtulu Brasioru pre șiese ani in subarenda, incepandu dela 1 Noembrie 1875 pana la finea lui Septembrie 1881.

Acestă mosia de esarendă este de 63 jugeri si 190 stangini patrali, unde se cuprinde si gradina, curtea si calile, si este prevădutu cu edificiu de locuitu si pentru economi.

Spre școlulu arendariu se va ține licitatiune in fact'a localu in 30 Octobree a. c. la 9 ore antemeridiene. Pretulu de esclamaru va fi 800 fl. v. s.

Conditiunile mai de aproape, precum si marimea cautiunii se potu adă dela 23 Octobree ori si in ce tempu in școl'a de agricultură, in curtea parohială la Bartolomeu si in cancelariu advocatulu Horvath.

In din'a licitatiunii se voru mai vinde in școl'a de agricultură si vite si bucate acolor', cari prin licitare voru oferu mai multu.

Brasioru, 13 Octobree 1875.

2—2

Samuelu Fraetzsches,

presiedintele comisiunii școlii de agricultură.

Cursurile

la bursa in 19 Octobree 1875 stă asiă:

Galbini imperialești	—	—	5 fl. 35	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	8 „ 92	„
Augsburg	—	—	104 „ 10	„
Londonu	—	—	112 „ 78	„
Imprumutul nationalu	—	—	78 „ 95	„
Obligatiune metalice vechi de 5%	—	—	69 „ 95	„
Obligatiune rurale ungare	—	—	81 „ 55	„
„ temeliane	—	—	80 „ 80	„
„ transilvane	—	—	78 „ 50	„
„ croato-slav.	—	—	84 „ —	„
Actiunile bancoi	—	—	92 „ —	„
„ creditulu	—	—	204 „ 40	„